

ספר יוחסין השלם

הבינו גם חקרו הרב החכם המפואר והתוכן המהולל

רבי אברהם זכות ז"ל

הנודע בשם זאקוטי מילידי סאלמאנקא בארץ ספרד ועיר מגורו תוניס באפריקא
בשנת סדר הדורות לפ"ק

להורות שלשלת קבלת התורה ממהררינו ע"ה עד זמן המחבר ז"ל

בתוך הספר חובאו כל דברי ספר הקבלה להראב"ד ז"ל, וגם צורפו שאלות
ותשובות רב שרירא גאון זצ"ל בשלשלת הקבלה, וקצת דברי הימים
למלכי ישראל ולמלכי האומות, וענין הנשיא הנקרא ראש גולה, ומה היה
משפטו מאת העם, ישיבת סורא וישיבת פומבדיתא, וענינים נפרדים
ומעשים אשר אירעו את אבותינו, וספור חלוקת שלשת הכתות בישראל,
הפרושים, הנזירים הנקראים איסיים, והצדוקים

ונוסף עליו סדר הקבלה מספר יסוד עולם להרב ר' יצחק הישראלי ז"ל, עם
הגהות שהוסיף הגאון נר ישראל ור"מ הרמ"א ז"ל, וסדר הגאונים והגדולים שהיו
עד דורו, ועוד אילו חדושים אשר מצאנו לקושים בכתב יד שייכים לדברי הספר הזה,
ובסופו נדפס גם סדר עולם זוטא בהוספת פרטי השנים. והוספנו הגהות והוספות
רבות בשמות התנאים והאמוראים שנשמטו מן המחבר הרב הגאון המפורסם כבוד
מוהר"ר יעקב עמדין ז"ל בהגאון חכם צבי ז"ל ונקראו בשם הגהות יעב"ץ

ירושלים תשי"ד

הוצאת האחים לוין-אפשטיין ושות' בע"מ

לכלאות שלמות הספר. אמרנו לתת בזה בקוצר זכרון לגאונים רבים אשר חיו
משנת רכ"ז עד שנת תקנ"ז. כפי אשר מצאנו רשום בקונטרס מיוחד

כבודו היה בלעמבערג ונאסף אל עמיו בעיר
הואת בשנת ש"ב: ר' מאיר רב ור"מ בק"ק
לובלין. חבר ס' מאיר עיני חכמים על הש"ס
המודע בשם מהר"מ לובלין. ושו"ת. ולו דומיה
תהלה, נפטר בשנת ש"ו: ר' מנחם עזריה מפאנו
רב בק"ק רעגיא ואח"כ במנטובא, גאון גדול
ומקובל אלהי חבר שו"ת, ספר עשרה מאמרות
וספרים אחרים ונפטר בשנת ש"פ:

ר' ישעי' בן ר' אברהם הלוי הורוויץ הגאון הקדוש
המפורסם לשם ולתהלה בכל תפוזות
ישראל. רב בפראג פראנקפורט דמיין. פויזנא.
וקראקא. ואח"כ נתקבל לנשיא ארץ ישראל ועלה
לירושלים הקדושה. וחגר שם ספרו המפואר שני
לוחות הברית. ושלחו לבניו דרך נוואה ונפטר
בעצריא בשנת ש"ג: ר' אברהם חיים שור גאון
מפורסם רב בק"ק לבוב חבר ס' תורת חיים על
הש"ס נפטר בשנת ש"ב: ר' נתן שפירא גאון
מקובל אלהי נודע לתהלה בישראל רב ור"מ
בקראקא, חבר ס' מגלה עמוקות וחבורים אחרים
ונפטר בשנת ש"ג: ר' חיים כהן חריף
ובקי בכל הש"ס ופוסקים רב ור"מ בפראנקפורט
דמיין ופוזנא היה צעת ההיא: ר' נפתלי בן אשר
אלטשולער גאון וחכם מהולל חבר ספר אילה
שלוחה, והוא פירש מספיק על כל ספרי קודש
היה בדור ההוא. ר' יאשיה פינעו חכם גדול
מהולל בתורה וחוקר נפלא חבר פי' על אגדות
עין יעקב בשם רי"ף וס' כסף נבחר, נפטר בשנת
שפ"ח. ר' שלמה בן ווירגא הרופא מגולי ספרד
חכם גדול מפואר חבר ספר שצט יהודא ונפטר
בשנת ש"ב:

ר' יואל סירקש רב ור"מ בקראקא רס ונשא
בישראל וכבודו מלא עולם ע"י חבורו
בית חדש (ב"ח) על ארבעה טורים וחבר שו"ת
ופי' על מגלת רות ונפטר בשנת ת"א: ר' יושע
רב ור"מ בקראקא חריף ובקי גדול אחד הגאונים
המפורסמים חבר ס' מגיני שלמה, ג"כ בדור ההוא:
ר' מאיר שיף בן החכם הגדול ר' יוקב שיף הכהן
רב ור"מ בק"ק פולדא גאון חריף ובקי מפואר
קדושתו גדלה למעלה ראש חבר ס' מהר"ם שיף
המודע לתהלה. גם חבר ס' על ד' טורים נפטר
בשנת ת"א: ר' אפרים הכהן רב ור"מ בירושלים
הקדושה גאון גדול חבר ספר שו"ת בשם שער
אפרים היה בדור ההוא: ר' עזריה פיגו גאון
גדול ודרשן מהולל חבר ס' גדולי תרומה. בינה
לעתים. נפטר בשנת ת"ב:

ר' יהודא אריה די מודינא זוויענצא (נולד בשנת
של"א) חכם מהולל בישראל ובעמים:
ר' אהרן פיסארו מחבר ספר תולדות אהרן היה
צעת ההיא. ר' שמואל אילדש רב ור"מ
באובסטר

ר' יוסף יעבץ מגולי ספרד גר במנטובא בשנת
רכ"ז. והיה חכם ומסיד גדול, חיבר ספר
חכדי ה' דרושים וספר מוסר בעניני האמונה
בשם אור החיים: ר' יוסף בן יהושע הכהן נולד
בעיר אויגנאן בשנת רנ"ז אבותיו היה מגולי ספרד.
והיה סופר מהיר בלשונית שונות, וכתב ס' דברי
הימים למלכי צרפת יקר מאד:

ר' דוד די פומוס הרופא ממשפחת יהודה. חבר
ספר צמח דוד הגדול מצאח כל המלות
הזרות הנמצאות בש"ס ומדרשים בשפת רומי
ואיטליאה. ונאסף אל עמיו בעיר ווינעצא: ר'
שלמה בן מתן חכם גדול מפואר. מעיר פעם
באפריקא. ובא לקוסטאנטינא וחבר בשנת שי"ד
ספר מכלל יופי, אשר כשמעו כן הוא ביאור נחמד
על ספרי קודש: ר' שלמה אפרים לונטשיץ גאון
ודרשן גדול מהולל. היה ג"כ צעת ההיא, חבר ס'
כלי יקר, עוללות אפרים ושאר ספרים יקרים:
ר' עזריה בן ר' משה מן האדומים חכם וחוקר
גדול. נולד במנטובא בשנת רע"ד. חבר

ספר מ"ע. והגאון בעל גור אריה היה איש ריבזו,
נפטר בשנת של"ח: ר' דוד פריזינצאלי רב גדול
במנטובא חבר ספר עיר דוד פי' על התורה.
ואחיו השני ר' יהודא פריזינצאלי רב וחכם גדול.
והשלישי הכי נכבד אחיהם הצעיר רבי משה
פריזינצאלי חכם לבב ורב תבונות חבר ספרים
יקרים והשיג על הרב בעל מאור עינים. והרב
בעל מאור עינים השיב עליו בסוף ספרו. וזה
האחרון נפטר בשנת של"ז: ר' גדליה יחיאל גדול
בנורה ובחכמה נולד בשנה ר"פ. וחבר ספר שלשלת
הקבלה ועוז את אדמתו בשנת ש"ן: ר' אברהם
הלוי הורוויץ גאון וקדוש תלמיד הרמ"א זל"ל חבר
ספר עמק ברכה. יש נוחלין. ברית אברהם.
והשאר אחריו ברכה בניס גאונים אשר מאתם
יצאה תורה לכל ישראל. והיה בדור ההוא: ר'
ידידיה שלמה נורצי. רב גדול בתורה ומדקדק
מפואר. הדפים בחייו ספרו שו"ת בשנת שמ"ח
במונטיבא. וחבר ס' מנחת שי על המסורה: ר'
עקיבא מפראנקפורט דרשן גדול בפראג חתן האלוק
ר' שמעון גינצבורג נפטר בשנת ש"ו: ר' משה
גלאנטי רב ור"מ בצפת חכם גדול בתורה חבר
שו"ת וסידושי הלכות ונפטר בשנת שס"ח.
ר' יעקב גינצבורג רב ור"מ בק"ק פרידבורג היה
ג"כ צעת ההיא. ומתלמידיו היה הגאון בעל תוספת
יו"ט. והגאונים ר' אלי' בעל שם רב בווארמש,
ר' משה בורגל רב בפרידבורג. ורבי זוסמאן
רב בפולדא:

ר' פאלק כהן הגאון הגדול אשר האיר עיני ישראל
בספרו מאירת עינים (הנקרא סמ"ע) על
החו"מ ודרישה ופרישה על הטור, ומקום משכן

חגיגי שלמה. גאון חריף ובקי אין דומה לו, חבר
ס' שפתי כהן הנודע בשם ש"ך על חו"מ ויו"ד
וס' נקודות הכסף השגות על הט"ו ותקפו כהן
והדפוס ספריו בחייו ונאסף על עמיו בשנת ת"ר
בן ח"א שנה: ר' העשיל רב ור"מ בקראקא הנודע
בשם ר' העשיל גאון מפורסם אשר הפליא לעשות
בחריפתו ושמו הלך לתהלה בכל הארץ נפטר בשנת
תכ"ג: ר' יונה תלמידי פרענקל מפראג רב
ור"מ בק"ק מיץ וזניקלסבורג גאון וחריף גדול
חבר ס' קיקיון דיונה בשנת תכ"ה: ר' דוד הלוי
רב באוסטרא ואח"כ רב ור"מ בלעמזנער. ראש
הגאונים בדורו וחכם לב מאין כמוהו חתן הגאון
בעל הכ"ח חבר ס' טורי זהב על ארבעה חלקי
הש"ע. וספר דברי דוד על פירש"י בתורה, נפטר
בשנת תכ"ו:

ר' שעפשייל הורוויץ הלוי בן הקדוש בעל השל"ה
רב בפראנקפורט דמיין ובפוזנא
וכרוז חכמתו כן ענותותו, חבר ספר ווי העמודים
הנספח בסוף ס' של"ה היה בדור ההוא: ר' חיים
בנצחתי מעיר סמירנא מאיר עיני הגולה תלמיד
מהר"י מטרנאני חבר ס' כנסת הגדולה ונפטר
בשנת תל"ג: ר' דוד הכהן דילארא מבולאי ספרד
בא לאמסטראדאם ואח"כ להאמבורג וחבר שם ספר
כתר כהונה ועיר דוד ונפטר בשנת תל"ד. ר'
שמואל הלוי גדול בתורה תלמיד הגאון בעל הט"ו
חבר ספר נהלת שבעה ונפטר בשנת תל"ד:
ר' שמואל קיידאנאבר רב ור"מ בפראנקפורט
יבקראקא גדול בתורה ובחכמה חבר
ספר ברכת הזבח אמונת שמואל ברכת שמואל.
נפטר בשנת תל"ט:

ר' בנימין מוספיה הרופא מארץ ספרדי חכם
בתורה ומליץ בלשונות העמים חבר
ספר מוסף הערוך (ציאור מלות הזרות המובאות
בערוך). ספר זכר רב. מי זהב. הי' בימים
ההם: ר' הילל אשכנזי ראש הקהל בזוילנא ואח"כ
רב באיוה קהלות אשכנזי חבר ספר בית הילל על
יו"ד ואבן העזר היה בדור ההוא: ר' חיים יאיר
בכרך גאון מפורסם וידיו רב לו בחכמת התכונה
הנדסה ותשגורת חיבר ספר חוות יאיר. חוט
השני. וספרים אחרים היה בעת ההיא: ר'
שמואל רב ור"מ בפירדא חתן הגאון ר' לייב רב
ור"מ בקראקא האיר עיני ישראל בספרו היקר
בית שמואל על אה"ע היה בדור ההוא: ר' מאיר
שטערין רב ור"מ בק"ק פולדא ואמסטראדאם בקי
בכל ש"ס ופוסקים ומקובל אלהי ונתקבל לרב
בקראקא ומת בדרכו שמה בק"ק גידר וויזל בשנת
ת"ס: ר' אברהם שטערין אחי הגאון הכ"ל רב
ור"מ במדינת מעהרן נפטר בשנת תמ"ה:
ר' לייב זינץ רב בפניטשוב חריף ובקי והעמיד
תלמידים רבים נפטר בשנת תמ"ב:

ר' אברהם אבלי הלוי גומזינער דיין בק"ק קאליש
גאון מפורסם חבר ספר מגן אברהם
על

באוסטרא. גאון מפורסם חריף ובקי ובעל סברה
ישרה, חבר ס' היקר חידושי הלכות הנודע בשם
מהרש"א וחידושי אגדות עין יעקב היה בדור ההוא:
ר' יחיאל מיכל רב ור"מ בנעמבורג גאון וקדוש
נהרג בשנת ת"ח: ר' שמשון מאוסטראפאלי חבר
ספרים רבים בקבלה. נהרג בשנת ת"ח: ר' יוסף
חתן הג' רב ור"מ בק"ק לעמבורג נפטר בשנת ת"ב:
ר' יום טוב ליפמאן הלוי העליר רב ור"מ
בניקלסבורג פראג ווין לאדמיר
וקראקא גאון גדול וחכם מפורסם. ומלבד ידו
החזקה בתורה היה מלא חכמה ודעת גם במדעים
אחרים ומפליא לעשות בספרו היקר תוספת יום
טוב על משניות ומעדני יו"ט ולחם חמודות על
הרא"ש: ר' יוסף שלמה הרופא דל מודינא מעיר
קאנדיא אשר באי קרעטא הנודע בשם ר' יש"ר
מקאנדיא. רב ור"מ בהאמבורג וגלילות אמסטראדאם
גדול בתורה ובכל החכמות ואין דבר נעלם ממנו
וגם בחכמת הקבלה ידיו רב לו. חבר ספרים
רבים. ועל כולם ס' אליס וספר נובלות חכמה
והלך לפראג ונפטר שם בשנת ת"ז:

ר' מנשה בן ישראל נולד בארץ פורטיגאל בשנת
שס"ד ואחרי אשר גברה אז יד הגירוש
לקח אתו כל הון אבותיו לשלל ויזרח להאלאנד
ויחכם מאד בתורה ובכל המדעים ולשונות העמים
ובעודנו נער העידו עליו כל רואיו כי יהיה לאיש
מופת אין כמוהו. כי כהיותו בן חמש עשרה דרש
ברבים וכן שבע עשרה חבר ס' דקדוק לה"ק וכן
שמונה עשרה נעשה רב להקהל נוה שלום אשר
באמסטראדאם ולמד חכמת הרפואה ויהי לרופא
מומחה באמסטראדאם ונשא אשה ממשפחת
האברבנאל, והקים בית הדפוס, והלך לענגלאנד
להתחנן לקראמוועל מושל הארץ ההיא לתת רשיון
לכני ישראל לשנת בארצו. ובמתק לשונו וחקן אמריו
הטה את לב המושל לכל אשר חפץ וימלא את
שאלתו וחבר ס' נשמת חיים וספרים אחרים יקרים
ונפלאים בלה"ק ובלשונות העמים ונאסף אל עמיו
בעיר מודעלבורג בשנת ת"ז בחמשים ושלש שנה
לימי חייו והובל לאמסטראדאם בכבוד גדול ונקבר
שמה: ר' יעקב ששפורטס מעיר האלעה בבירביא
גליצ קיסר מארוקא בא לאמסטראדאם ויגר שם.
חכם גדול בדורו חבר ספר היכל הקודש ונלחם
מלחמת ה' נגד הכת הארורה שכתו כני ימ"ש עת
החלה לפרוץ בארץ וכתב אודותה ס' ציצית נובל
צבי גם חבר שו"ת: ר' משה רב ור"מ בבירסק
דליטא, גדול בישראל וחכם מפואר חבר ס' חלקת
מחוקק על אה"ע נפטר בשנת תט"ו: ר' משה
רבקא מוויילנא בקי בכל ש"ס ופוסקים גלה ממקומו
לאמסטראדאם והדפיס שם את ספ"ו היקר באר
הגולה על ד' חלקי ש"ע בשנת ת"ח: ר' שאול
מארטורא רב לקהל הספרדים באמסטראדאם חבר
ס' גבעת שאול ונפטר בשנת ת"ך:

ר' שבתי כהן מעיר ווילנא תלמיד הגאון בעל

בלה"ק ובלשונות העמים :

ר' דוד נטו הרופא מליווארני חכם גדול וחוקר מהולל חבר ס' מטה דן (הקרא כוזרי שני) גם כתב ספרו בלשון רומי שפניא ופורטיגאל : ר' יצחק לאמפרונטי הרופא בפירארא גאון גדול וחכם מפואר חבר ס' המהולל פחד יצחק והאריך ימים ומת בשיבה טובה בשנת תקט"ו : ר' יחיאל בן ר' פתחיה אלטשולער מיאברוב רב גדול חריף ובקי חבר ס' משנה לחס על ש"ס ורמב"ם היה בדור ההוא : ר' יחזקאל קאנעלצובין רב בהאמבורג אלטונא וואלנזיבאך. גאון וגדול בתורה חבר ס' כנסת יחזקאל היה בימים ההם : ר' ליבוש רב באמסטרדם חתן הגאון חכם צבי וכד הגאון ר' העשיל זלה"ה גאון מפורסם חריף ובקי היה ג"כ בדור ההוא :

ר' שלמה בן ר' משה רב בלעמזערג גאון גדול בדורו חבר ס' מרכבת המשנה שגחן עצי שטים וספרים אחרים נפטר בשנת תקי"א : ר' יעקב יושע מקראקא רב בק"ק לעמבע : בערלין מיץ. ובשנת תק"א נתקבל לרב ור"י בפאראנקפורט דמיין והאיר עיני ישראל בספרו הגדול פני יהושע. וחבר פי' רחב על התורה אך לא גמר אותו. ובנו הגאון ר' ארי' ליב רב בקנזר הוסיף בסוף ח"ד מפ"י חידושים בשם פני ארי' ונאסף אל עמיו בשנת תקט"ו :

ר' מאיר דרבי רב ור"מ בק"ק פרעסבורג חבר ס' מהר"ם דרבי : ר' מאיר תאומים מ"מ ומ"ץ בלעמזערג חבר ס' ברכת יוסף. אליהו רבא. רב פנינים. היה בעת ההיא : ר' יוסף תאומים בן הרב הכ"ל. היה אחרי מות אביו מ"מ ומ"ץ בלעמזערג ואח"כ בק"ק פראנקפורט דאדר. חבר ס' פרי מגדים על יו"ד בבב"מ הגביר ר' דניאל יפה בשנת תקמ"א. ופ"מ על או"ח. וראש יוסף. גנת ורדים : ר' ארי' ליבוש רב בק"ק מיץ מופת הדור וגאון אמתי חבר ספר שאגת ארי' ונאסף אל עמיו בשנת תקמ"ה :

ר' אליהו מוילנא הגאון הגדול כל ש"ס בבלי וירושלמי ספרי ספרא תוספתא ומכילתא היו שגורים על לשונו ובשכלו הודך באר מאמרים רבים סתומים בסקירה אחת והיה רב ור"מ בק"ק ווילנא ובהיותו בן עשרים הריצו כל גאוני דורו אגרותיהם אליו בעניני דת ודין וייחלו לדברו וחבר ספרים רבים בפלפולא דאורייתא ובחכמת הקבלה ונאסף אל עמיו בשנת תקנ"ח :

ר' יהונתן אייבשיץ. ינא שמו ככל הארץ וחבר ס' אורים ותומים. כו"פ י"ד. ונאסף אל עמיו בן ע' שנה בשנת תקכ"ז : ר' יחזקאל הלוי לאנדא. חבר ס' נודע ביהודא, מ"ק ומד"ב וזל"ה דגול מרבנא ודורש לציון. ונאסף אל עמיו בשנת תקנ"ז :

על ש"פ א"ח. זית רעקן על הילקוט. ושמן שזון על התורה. נפטר בשנת תמ"ג. ר' דוד קנפורטי אשכנזי איש ירושלים תלמיד מהר"ם קלעי רב וחכם גדול. חבר ספר קורא הדורות וש"ת. היה בדור ההוא :

ר' יצחק חיות רב בק"ק סקאליא נכד הגאון ר' מנחם מאניש חיות רב בק"ק ווילנא בן הגאון ר' יצחק חיות הכ"ל בשנת שמ"ד מחבר ספר אפי דרבי היה גאון גדול ומפורסם בימיו וחבר ספר זרע יצחק על משניות :

ר' ישעיה הלוי הורוויץ בן הגאון ר' שפעל. רס ונשא בישראל ואחד הגאונים רב ור"מ בפראנקפורט דמיין ופוזנא. נפטר בשנת תמ"ט : ר' מאיר גארטוואל רב ור"מ בטעהר ואגפי' ור"י בפראנקפורט ואח"כ רב במיינץ חריף ובקי גדול נפטר בשנת תנ"א :

ר' מיכל שפייאר חכם חרשים וגאון מפורסם פו"מ בפראנקפורט דמיין. ונתקבל לרב ור"מ בהענאוי. אך מרוב ענותנותו מאן לקחת המשרה על שכמו נפטר בשנת תנ"ז : ר' גרשון אולף אשכנזי רב בניקלצורג וזווען ואחרי גירוש וויען רב בק"ק מיץ גאון מפורסם רבו של הגאון ר' דוד אופנהיים. חבר ספר עבודת הגרשוני ונפטר בשנת תס"ג : ר' משה חריף רב ור"מ בלעמזערג חריף ובקי מפואר. נפטר בשנת תס"ז. ור' אברהם ברודא גאון מפורסם וחריף גדול ר"י בפראג ורב במיץ בפראנקפורט דמיין נפטר בשנת תע"ו : ר' צבי אשכנזי הנודע בשם חכם צבי. בן הרב ר' יעקב אובין. ואמו בת הגאון בעל שער אפרים נכד הגאונים : רבי אליהו בעל שם. ורבי יעקב שפורטס וחתן הגאון ר' זלמן מילרס רב בהאמבורג. נולד בשנת תט"ו בעיר אפען (ולד"ק בווילנא) והיה ראש גאוני דורו. ולא חלק כבוד לכל רב במקום אשר נגע לדי ולתורתו. ועבר ארצות רבות ונתקבל לרב באמסטרדם והדפיס שם בשנת ת"ע את ספרו היקר שו"ת : ר' יהודה אשכנזי דיין בטיקטין חבר ס' באר היטב על ד' חלקי הש"ע רב בקי גדול היה בימים ההם : ר' חזקיה דיסולא גאון מפורסם וחכם גדול. חבר ס' פרי הדש על או"ח ויו"ד וספר מים חיים על ש"ס וברמב"ם היה בדור ההוא והגאון חכם צבי מזכירו בתשובותיו :

ר' נפתלי כהן גאון וקדוש עליון רב בק"ק אוסטרא פוזנא ופראנקפורט דמיין. חבר ספרים רבים בתורה וקבלה. וגדבה רוחו אותו לעלות לא"י אך מת בדרך בקוסטאנטינאפל בשנת תע"ט והניח אחריו בנים וחתנים גאונים מופלגים. ר' שלמה די אלווירא מגלות בני ספרד בא לאמסטרדם והיה שם דרשן בשיבת ח"ק גומלי חסדים והיה חכם גדול בתורה ומליץ מפואר וחבר ספרים רבים

זכר צדיקים לברכה. וזכותם יגן עלינו :

ספר

יוחסין השלם

יצא ראשונה ע"י
צבי פיליפאווסקי

מהדורה שניה
עם מבוא הספר
מאת
אברהם חיים פריימאן

מהדורה שלישית

משוכללת באותיות גדולות ומאירות
ובתיקונים רבים

פניה"ק ירושלם תובב"א

שנת התשכ"ג לפ"ג

ס פ ר

יוחסין השלם

אשר הכינו גם חקרו החכם המפואר והתוכן המהולל הרב רבי
אברהם זכות ז"ל

הנדע בשם ואקוט

מיקדי סאלמאנקא בארץ ספרד ועיר מגורו תוניס בארץ אפריקא
בשנת חמשת אלפים ומאתים וששים וארבע ליצירה
בזכרון כל הדורות מימות משה רבינו ע"ה עד דור המחבר
גם הביא בתוך הספר כל דברי ספר הקבלה להחכם הראב"ד ז"ל ורוב
סדר עולם זוטא, וגם הוסיף מעט מדברי הימים למלכי הגוים
אשר לא מבני ישראל המה כמו שהעתיקם מתוך ספרי
היונים ומתוך ספר יוזיפוס הגדול, ומלבד כל
אלה נמצאו בו לקוטים רבים כה וכה.

מהדורא הראשונה יצאה לאור בקונסטנטינא שנת השכ"ו.
מהדורא השנית בקראקא שנת הש"ם.
ומהדורא השלישית באמשטרדם שנת התע"ו.
המסדר הראשון גזר כתב המחבר לגזרים.
והשני השליך גם הוא רוב דברים.
והשלישי עוד שחת משנים האחרים.

ועתה יצא ראשונה בתמימות כעצם העתקת כ"י המחבר הנמצאת באוקספורד.

ונלוי אליו

הנהות יעב"ץ

הכתובות על גליון ספר יוחסין דפוס קוסטנטינא
הנמצא בבית המדרש דעיר לונדון.

סדרי והעריכו לדפוס בעד חברת מעוררי ישרים

החכם השלם רבי צבי פיליפאווסקי

ועדינבורג

בלונדון

דפוס המפואר להסניד רני בני פיליפאווסקי

בשנת חמשת אלפים שש מאות ושבע עשרה ליצירה.

1857.

Rabbi
Abraham Zacuto

The Book of Lineage

Or
Sefer Yohassin

Translated and Edited
by Israel Shamir

Zacuto
Foundation

ספר יוחסין השלם

אשר הכינו גם חקרו החכם המפואר והתוכן המהולל
הרב רבי אברהם זכות זצ"ל
הנודע בשם זאקושי

מילדי סאלמאנקא בארץ ספרד ועיר מגורו תונים בארץ אפריקא
בשנת חמשת אלפים ומאתים וששים וארבע ליצירה
בזכרון כל הדורות מימות משה רבינו ע"ה עד דור המחבר

גם הביא בתוך הספר כל דברי ספר הקבלה להחכם הראב"ד ז"ל ורוב
סדר עולם זוטא, וגם הוסיף מעט מדברי הימים למלכי הגוים אשר לא
מבני ישראל המה כמו שהעתיקם מתוך ספרי היונים ומתוך ספר יוזיפוס
הגדול, ומלבד כל אלה נמצאו בו לקוטים רבים כה וכה.

ועתה יצא מחדש מהדורה מתוקנת ומוגהת
בתוספת אלפי מראי מקומות חדשים
ונלוו אליו
הגהות יעב"ץ מכת"י

הוצאת יריד הספרים
מאה שערים 6 ירושלים
טל/פקס: 02-5370016

Рабби Авраам Закуто

СЕФЕР ИОХАССИН

или

КНИГА РОДОСЛОВИЙ

Как передавалось Предание Израиля из поколения в поколение
от Адама и до Изгнания из Испании

Сей Исторический труд составил **Рабби Авраам сын Самуила Закуто**

Великий философ и совершенный мудрец,
летописец Израиля и знаток Талмуда,

Профессор университета Саламанки, придворный астроном королей Испании и

Португалии, Советник Колумба и Васко да Гамы,

Сефардский изгнанник, Иерусалимский звездочет,

Родился в Саламанке в Кастилии в 1452 году, погребен в святой земле

Иерусалима в 1514 году

СЕФЕР ИОХАССИН

издан в Константинополе в 1566 году, отредактирован и переиздан в Иерусалиме в 2004 году
в знак преемственности поколений в роду Закуто и как памятник юному потомку великого
мудреца, что покинул сей мир двадцати шести лет от роду, ибо Господь забирает к Себе
своих любимцев раньше времени.

**Михаил сын Янины и Владимира Давида сына Игоря и Любви
Розенблит-Закуто,**

Родился 22 апреля 1977 года в Баку - скончался 25 декабря 2003 года в Таиланде и был
погребен в Иерусалиме 30 декабря 2003 года.

Да будет святая земля ему залогом Искупления, ибо сказано, «земля народа его искупление»,
ибо искупление приносит прах Земли Израиля, до светлого дня Воскресения, ибо сказал
Господь «Я умерщвляю и оживляю, я поражаю и я исцеляю», и ответил псалмопевец
«Господь – мой свет и мое спасение: кого мне бояться?»

Да помянут его имя и светлую память мудрецы и ученики мудрецов, читающие сию книгу,
вместе с именами Авраама, Исаака, Иакова и вместе с именем его предка Рабби Авраама
Закуто.

הקדמה

על הרב אברהם זכות וסיפרו ספר יוחסין

מחבר של ספר יוחסין הרב אברהם בר שמואל בר אברהם זכות (או זקוטו) השלישי (רי"ב-רע"ד, 1452-1514) רבי אברהם זכות היה מרען, היסטוריון, אסטרונום, תלמיד חכם ואיש העולם הגדול אשר שילב את ידיעותיו הכלליות הרחבות ואהבתו להיסטוריה ומסורת של עם ישראל. צאצא למשפחת רבנים ולמדנים ידועה שמקורה בדרום צרפת, אשר עברה לספרד כ-150 שנה לפני היוולדו, זכות ידע תלמוד בשלמותו. מורהו המובהק היה רב יצחק אבוהב, רא"ש ורב יצחק בן ששת לימדו את אבותיו. למרות שהרבה לעסוק במדע, לעולם לא עזב את לימוד התורה ובמשך שנים רבות שקד על חיבורו הגדול, ספר יוחסין ובו תאריכים של מאורעות בתולדות ישראל ועמים, וכן שמות חכמי משנה ותלמוד.

הרב זכות נולד בסלמנקא בקסטיליה, עיר המפורסמת באוניברסיטה העתיקה ונעלה. ב-1473, בהיותו כבן 20, חיבר הרב זכות הצעיר כתב את קובץ הלוחות האסטרונומיים אשר היללו את שמו בין אומות העולם. הלוחות הללו עוזרים לקברניט הספינה לאתר את מקומה בלב הים בדיוק מופלא. ללא לוחות של הרב זכות, הפלגות לאמריקה ספק אם היו מתבצעות. הם תורגמו לספרדית, לטינית וערבית לאלתר. הרב זכות התמנה לפרופסור לאסטרונומיה באוניברסיטת סלמנקא עירו, ומאוחר יותר היה לפרופסור גם בסרגוסה.

הוא נפגש עם קריסטופר קולומבוס, מסר לו את הטבלות וחזיק את לבו לקראת ההפלגה.

למרות כל הישגיו, נאלץ הרב זכות לעזוב את ארצו ספרד בעת הגירוש הגדול ב-1492 ולעבור לפורטוגל השכנה. מלכה של פורטוגל חואן ב' קיבל את החכם בסבר פנים יפות ומינהו לאסטרונום המלכותי. הרב זכות הדריך את ואסקו דה גמה, הפורטוגלי הדגול, לפני הפלגתו להודו, וחילק לו מחוכמתו.

בפורטוגל נפוצו סיפורים על חכמתו של הרב זכות. פעם דרש המלך מהרב זכות להגיד לו באיזה שער משערי העיר הוא יכנס לעירו. כתב הרב זכות את נבואתו על גיליון, סגר וחתם. פרץ המלך שער חדש בחומת העיר, נכנס בו, פתח את הפתק של הרב זכות ומצא בו כתוב: "מלך פורץ גדר ועושה לו דרך".

ב-1497 פרצו גזירות בפורטוגל ורב זכות ובנו נמלטו לצפון אפריקה. בדרך הם נשבו פעמים, אך הגיעו לחוף מבטחים. בטונים סיים הרב זכות את כתיבת ספר יוחסין, וכתב גם משפטי האצטגנין. היות הרב זכות היה גם אסטרוולוג מפורסם, ביקשו ממנו יהודי טונים למצוא בכוכבים מתי תבוא הגאולה, והוא אכן עשה חישובי קצין בהתבסס על התלמוד ועל ידיעתו בתוכנה. אולם לא סטה מתורת ישראל והדגיש: "אם יזכו אחישנה".

ספר יוחסין יצא לאור לראשונה בקושטא בשנת שכ"ו (1566), בקראקוב בשנת ש"ס ובלונדון בשנת תרי"ז (1857). הפעם יוצא הספר עם מראי מקומות רבים אשר חסרו במהדורות קודמות וכן מאמר שישי מודפס בשלמותו.

לא נשאר אלא לברך על המוגמר, ולברך כל הצוות שעסקו במלאכה הקדושה, זכות המחבר תעמוד להם ויתברכו בכל מילי דמיטב. ונזכה להוציא לאור עוד חיבורים של רבותינו ז"ל אמן.

Rabbi Abraham Zacuto and His Sefer Yohassin

The author of "Sefer Yohassin," Rabbi R. Abraham b. R. Samuel b. R. Abraham Zacuto III (1452 – 1514), a Renaissance man, a contemporary of Leonardo da Vinci (they were born in the same year), Abraham Zacuto was a scientist and a historian, astronomer and astrologer, Talmudic scholar and man of the world; he combined universal knowledge with deep interest in Jewish history and tradition.

He was born in Salamanca, a city of the great University that kept its place of honour next to Oxford and Sorbonne. In 1473, at age of 20, the young Rabbi Zacuto composed his famed solar declination tables, *Almanach perpetuum coelestium motium* ("Perpetual almanac of the heavenly bodies"), essential for the calculation of geographical coordinates.

Zacuto wrote about his deserved success: "When I was in the Kingdom of Spain and also in other Christian kingdoms my books on astronomy appeared which were titled 'by Rabbi Abraham Zacuto, a man of Salamanca'. And I am permitted to glory in this, as the Sages have said, 'What wisdom is it that has made the [Jewish] scholars important in the eyes of the nations? It is the calculation of times and signs.' And I bear witness to heaven that they praised Israel very much for this."

The tables were translated into Arabic and Hebrew; and became the popular and necessary tool for navigation. Christopher Columbus always had the Zacuto tables with him, and a copy of the tables with the marginalia of Columbus is extant in the Colombian library in Portugal.

Rabbi Zacuto became a professor of astronomy, first in Salamanca and later at Saragossa University, but in 1492 he was forced to leave Spain and moved to Portugal with his family and his master, the great scholar Rabbi Isaac Abuhav. In Portugal, he became Royal Astronomer at the court of King Joao II and advised Vasco da Gama before his voyage to India in 1497. He built the first copper astrolabe for da Gama and encouraged him.

It is written in the book of *Neshmat Haim*: once the King Joao II came to try R. Abraham Zacuto's wisdom by riddles. He said he intended to travel to Iborra and demanded to read by stars through which gate he will enter Iborra. R. Abraham replied, "Whatever I'll say, you will enter by other gate". The King said, "No, put your divination in writing and seal it with your own seal". He brought a clean sheet of paper and wrote, "The King will open a new gate and enter through it". And so it was - the king wanted to prove his fortune telling is false, and broke a new gate into the city and entered through it. As he entered he opened the R. Abraham Zacuto's letter and read it out loud, and it was a miracle in his eyes.

At the same time R. Zacuto was a great expert of Talmud, the compendium of Jewish tradition which he learned from R. Isaac Abuhav and inherited from his ancestors. Rabbi R. Abraham b. R. Samuel b. R. Abraham Zacuto III belonged to an illustrious Jewish family with roots in Provence, France.

In 1305 his ancestors moved to Spain; perfect scholars, they studied Torah under R. Asher Rosh, under his son R. Judah, the "Saint of Toledo", and under Rabbi Isaac Ben Sheshet. On his mother's side, there were many renowned scholars, too, among them R. Samuel Balansi [Valenci], the leading disciple of R. Isaac Abuhav. His descendants were important scholars and rabbis, too. Cabalistic writer and poet Moses Ben Mordecai Zacuto, (1625- 1697), Abraham Zacuto, an important physician from Lisbon and many others glorified the name of Zacuto.

His devotion to the Talmud was so great that he considered his scientific work as being subservient to his Talmudic studies. His *magnum opus*, "Sefer Yohassin", is a great attempt to integrate his knowledge of history and geography with Jewish tradition. Zacuto tries to synchronize Jewish and world events. He places Hippocrates, Euclid, and Plato in the time of Mordechai and Esther, and he synchronizes the time of Priam, King of Troy, with the Jewish judges.

Dr Abraham Freimann, editor of 1926 edition, wrote: "The main intention of Rabbi Abraham Zacuto as the author of the book was to help the Talmudic scholars, as he states in his foreword. That is why R. Abraham Zacuto concentrates his attention and efforts on the first part of the book dealing with the Talmud personalities. He writes in detail about the Sages of Israel and tries to establish rules of preferment of Judgment. His second aim was to support the Jewish side in disputes with Christians, and he frequently refers to the opinions of Christian laity and clerics and of Jesus himself. If you wish to quench your thirst and to find the origins and descent of the Sages of Mishnah and Talmud and to learn everything about them, their names and their virtues, keep close to your heart this pleasant book and it will encourage your spirit to study the Oral Law."

Zacuto began to write this book while teaching in Salamanca and continued his work in Lisbon, Portugal. After the Expulsion of the Jews from Portugal in 1497, Zacuto and his son Samuel had to flee to North Africa. The voyage was not an easy one – they were captured twice by pirates, but eventually reached Tunis, where Zacuto completed his "Sefer Yohassin" in 1504.

His knowledge of Jewish history, astronomy and astrology were combined in his attempts to calculate the End of Days and Coming of the Messiah. His views remained within accepted limits, as he wrote: "Good deeds and repentance save from grief, and Salvation will come sooner if Israel will deserve it". This belief brought him to Jerusalem in 1513; he lived in a Yeshiva and died in 1514.

Sefer Yohassin was published by the learned doctor Samuel Sholem with some omissions and additions (Constantinople, 1566), and was reprinted at Krakow in 1581, at Amsterdam in 1717, and at Koenigsberg in 1857, while a complete edition was published by Filipowski in London in 1857, and Freimann published an even better edition in 1926. The present edition is the first referenced edition of Sefer ha-Yohassin.

Our gratitude is given to all the team that worked on publication of this book. Let the merit of the author support them to publish more books of our great ancestors and bless them with all blessings.

The Editor